

Forholdet, fordi det skal afgøres efter almindelig Lov og ikke efter nogen særlig Lov. I den ene Jurisdiktion vil den ene Afgørelse blive truffet, i den anden den anden, man har ingen Rettesnor for sig, som man nu har i Tyendeloven. Jeg ser saaledes paa Sagen, at hvis man bestemmer sig til at ophæve Tyendeloven, er det baade til Husbondens og til Tyendets Skade. Den ærede sidste Taler sagde, at naar man ikke opgav at give en Tyendelov, vilde den Uro fortsættes, der nu er. Jeg tror ikke, at den Uro er saa forfærdelig stor, og jeg maa dog sige til det ærede Medlem, at det Parti i Rigsdagen og ude i Landet, der særlig mener at tage sig af Tyendets Sag, Socialdemokratiet, ønsker netop en Tyendelov, saa jeg kan ikke forstaa, at der af den Grund skulde komme Uro. Der er naturligvis Divergenser om, hvorledes denne Tyendelov skal se ud; men Socialdemokratiet ønsker altsaa netop en Tyendelov, og Uroen vil ganske sikkert blive større, hvis vi ingen Lov faar. Loven behøver jo heller ikke at være obligatorisk. Der er ingen, der kan kræve, at Tyendet i og for sig skal være under Tyendeloven. Han kan jo have en løs Kontrakt; han kan fæste sig som Arbejdsmand, Daglejer o. s. v., hvis han ikke ønsker at komme ind under Tyendeloven. Mig forekommer det derfor, at det vil være rigtigst at gøre et Forsøg paa at faa en Lov om dette Retsforhold, og i det store og hele maa jeg sige, at det Lovforslag, der nu ligger paa Tingets Bord, forekommer mig at være et godt Grundlag. Men der er ganske vist en Ting, som jeg er imod, og det er dette, at et Fæstemaal kan afsluttes mundtligt eller skriftligt paa Blanketter, som udfærdiges af Justitsministeriet. Jeg ved meget vel, at man fra mange Sider og ogsaa særlig fra Tyendets Side fra gammel Tid har haft en Antipati imod Skudsmaalsbøgerne. Man betragtede dem som uheldige for Tyendet og mente, at de satte Tyendet i en lavere Klasse end andre Statsborgere, og man har derfor søgt at imødekomme Tyendet her ved at afskaffe alt, hvad der hedder faste Kontrakter; det vil altsaa sige, en mundtlig Aftale er tilstrækkelig. Maa jeg her indskyde, at naar man kun fordrer en mundtlig Aftale, forekommer det mig ganske forkert at have et Nævn.

Under andre Forhold, hvis man havde en bestemt Kontrakt at holde sig til, kunde jeg forstaa det, og jeg har da ogsaa selv været med til at foreslaa et Nævn, udvalgt af Sogneraadene. Men hvor der kun behøver at være en mundtlig Aftale, hvor ingen af Parterne har noget bestemt at holde sig til, der har et Nævn heller ikke noget at holde sig til, og der vil det blive overordentlig vanskeligt at faa en fornuftig Udtalelse fra dette Nævn. Et Mindretal, hvortil jeg hører, har i Kommissionen foreslaaet, at man i Stedet for en Skudsmaalsbog skulde have en Fæstebog for Husbonden og en Tjenestebog for Tyendet. Vi mente for det første, at dette var en fornuftig Ordning, for saa vidt som der vilde være et Grundlag for Fæstemaalet og for Tjenesteforholdet, naar hver Part havde sin Kontrakt, der var indført i Tjenestebogen og Fæstebogen. Jeg mener ogsaa, at man tog noget af det odiose bort, naar man krævede, at Husbonden ogsaa skulde have sin Bog, hvori Kontrakten indførtes. Men hvad vil nu Følgen blive, naar man lader det hele bero paa en ganske løs Kontrakt eller mundtlig Aftale, eller hvad man vil? Jeg tror, at Følgen deraf vil blive, at man i disse Kontrakter indfører Ting, der ganske strider imod denne Lov, og at man kommer til at skændes om Bestemmelserne. Man kommer maaske fra Arbejdsgivernes Side til at affatte en Kontrakt, en Blanket, saaledes, som man fra den Side mener, at den skulde være, og fra Fagforeningerne eller Tyendeforeningerne, hvad man vil kalde dem, faar man en anden Blanket, der udtrykker det, som de mener om et saadant Fæstemaal. Det vil i det hele taget blive vanskeligt at faa et Fæstemaal i Stand paa den Maade. Noget ganske andet vilde det være, naar i Almindelighed den Mand, der er forsynet med en Tjenestebog, og den Husbond, der er forsynet med en Fæstebog, krævede den Kontrakt, der sluttedes, indført henholdsvis i Tjenestebogen eller Fæstebogen, og dermed vedkommende Mand og Tyende var inde under Fæsteloven, saa vidste man Besked. Det forekommer mig langt heldigere at beholde, ikke Skudsmaalsbogen — det vil jeg ikke kalde den —, men Tjenestebogen og lade Husbonden faa sin Fæstebog. Saa